

صاحب سمت و موقعیتی شده و نه تنها رسانه را نمی شناسد، همکاری هم نمی کند و جلوی کار من مسدود ساز هم موانعی ایجاد می کند. در صورتی که با توجه به ماندگاری چنین مجموعه‌هایی حمایت هر استان و شهرستانی می تواند در ثبت غنای فرهنگی هر منطقه از کشورمان نقش موثری ایفا کند. ضمن اینکه برخی از هنرمندان هر منطقه که نامدار و صاحب سبک هنر خاصی هستند بعدها از دنیا رفته و حضور و هنر ایشان در این مجموعه تبدیل به تصاویر ارزشمند، ماندگار و تکرار ناشدنی گشته است. طالبی با تاکید بر اینکه، ندانستن پیشینه فرهنگی و عدم آشنایی با هویت فرهنگی بحران‌های بزرگتری را دامن می زند، افزود: ایران در زمان قاجار پرشیا نامیده می شد این واژه یعنی اینکه این سرزمین متعلق به فارس‌هاست که در زمان پهلوی، رضاخان آن را به ایران تغییر داد که همه قومیت‌ها را شامل شود و جلوی برخی تفرقه افکنی‌ها گرفته شود. اما هنوز هستند افراد ناآگاه در آذربایجان که ایران را متعلق به فارس‌ها و خود را جدای از آن‌ها می دانند و این یک فاجعه فرهنگی است.

تجربه معلمی به من کمک کرد

مهدی خلیلی راوی «مسافر آذران» به نوعی شناسنامه «اهل سفر» به حساب می آید و مخاطبان زیادی به ویژه به واسطه حضور وی، بیننده مجموعه هستند، وی در رابطه با این استقبال و باز خورد مخاطبان اظهار داشت: مخاطبان به برنامه و به خود من لطف دارند ولی آنچه هست موهبت خداوند است که در اختیار ما قرار داده و وظیفه انسان هم این است که تا جای ممکن از این مواهب به درستی بهره برد. از همان آغاز «اهل سفر» در بیش از ۱۴ سال قبل که از استان‌های مازندران، گلستان، سمنان تا آذربایجان و اردبیل ادامه داشت، مردم نسبت به این مجموعه واکنش مثبتی داشتند و حس خوبی نسبت به پخش آن داشتند که همین، انرژی مثبتی برای ادامه راه گروه سازنده بود. این دبیر بازنشسته که سال‌ها کار مستند را با آثاری مثل «لبه بهشت» و موضوعاتی مانند شناختن گیاهان دارویی، حراست از جنگل و... شروع کرده از نحوه آشنایی خود با گروه سازنده «اهل سفر» گفت: من قبل از اینکه از آموزش و پرورش بازنشسته شوم، کار تئاتر می کردم و در یکی از جشنواره‌های تئاتر با میتراروحی منش، تهیه کننده و یاسر طالبی، کارگردان این مجموعه آشنا شدم و از همان جا دعوت شدم برای یک فیلم دفاع مقدسی. بعد از این همکاری پیشنهاد «اهل سفر» را با من مطرح کردند و خوشبختانه این همکاری تا به امروز ادامه داشت. راوی «مسافر آذران» با اشاره به اتفاقاتی که در زمان ساخت

خصوص مشکلات و سختی‌های ساخت مستند عنوان کرد: تقریباً ۵۰-۶۰ درصد مشکلات از مسئله بودجه نشأت می گیرند چرا که به کار گرفتن افرادی برای نشان دادن آیین‌های خاص در هر منطقه، موسیقی آیینی یا رقص‌های محلی نیازمند به صرف هزینه است و هزینه‌های مستند فقط شامل دستمزد عوامل و امکانات فنی نمی شود. مسأله دوم کم بودن گروه‌های فعال در اجرای موسیقی و نمایش‌های آیینی در برخی مناطق است و اگر در منطقه‌ای مثل اردبیل تنوع موسیقایی بیشتری وجود دارد، محدودیت در پخش موسیقی یا تصویر برخی از آلات موسیقی وجود دارد. در صورتی که موسیقی جزوی از فرهنگ و آیین‌های باستانی هر منطقه است، ضمن اینکه قوانین هر شبکه در این مورد با شبکه‌های دیگر متفاوت است. مثل برنامه «تاج زاگرس» که در فصل‌های قبل از شبکه مستند پخش شده بود، با ۲۰ دقیقه کمتر در هر قسمت از شبکه یک سیما، باز پخش شد.

او در ادامه یادآور شد: با توجه به اینکه در هر استانی میزبان ما استانداری، میراث فرهنگی، فرمانداری، بخشداری‌ها و مانند آن هستند، اما متأسفانه اغلب آن‌ها دغدغه‌ای به نام ترویج فرهنگ ندارند و اصولاً با رسانه بیگانه اند. در آغاز به واسطه میزبانی لبخندی می‌زنند ولی در ادامه نه پیگیر هستند و نه از وقت و پتانسیل‌های موجود برای نمود وجهه فرهنگی استان استفاده می‌کنند. ولی بعد از ساخت مجموعه با همه سختی‌ها و مشارکت خود مردم، توقع دارند که حتماً نام آن‌ها در تیتراژ قید شود. البته هستند ارگان‌هایی که تماس گرفته و تشکر می‌کنند یا مانند استانداری آذربایجان غربی، بسیار حمایت کرده و پیگیر کار هستند. اما نکته اینجاست که بیشتر مسئولان با علم به اینکه رسانه بهترین ابزار برای گسترش فرهنگ غنی ایران زمین است اما در مواردی، مثل عدم همکاری استانداری دو استان آخر، با گروه ما همکاری نمی‌کنند. ولی شهرستان‌های همین استان با غیرت و تعصبی که داشتند، پای کار آمدند.

وی افزود: با توجه به بحران‌های فرهنگی از جمله تخریب آثار باستانی، تخریب محیط زیست و مانند آن، متوجه فقر فرهنگی عمیقی می‌شویم که خواستگاه آن به کم کاری‌های ما در حوزه رسانه، بی‌توجهی و عدم همکاری مسئولان مرتبط است. بحران فرهنگی یعنی مسئولی که دغدغه فرهنگی ندارد و اصولاً بنا به داشتن ارتباطاتی

مخاطبان با مجموعه «پرانگرد» دارند و با در نظر گرفتن اینکه ساختار هر دو مستند، زمانبندی که صرف پژوهش و تولید هر یک از مستندها می‌شود، علاوه بر تفاوت فاحش بودجه‌ای که برای هر دو مستند در نظر گرفته می‌شود، این مقایسه که گاه در بین مخاطبان شنیده می‌شود، کاملاً غیرمنطقی است. کارگردان «مسافر آذران» درباره نوع نگاه راوی مجموعه در نحوه برخورد با مکان‌های دیدنی و سسوالاتی که در این خصوص پرسیده می‌شود، یاد آور شد: راوی ما هر چیزی را نمی‌خواند و هر چیزی را مقابل دوربین نمی‌گوید؛ علاوه بر اعتمادی که به راوی وجود دارد، اما صحبت‌ها و سوالات او بر مبنای پژوهش‌ها و تحقیقاتی که از قبل توسط تیم تحقیقاتی ما شامل خود من، دکتر علی رضانی پاجی که متخصص پژوهشگری در حوزه آیین‌ها و سنت‌هاست بعلاوه دکتر حورا لقمان انجام شده، است. قبل از هر سکانس سوال‌های مشخص شده، با یکدیگر هماهنگ می‌شود تا قاعده و قوانینی که برای خروجی بهتر کار در نظر داریم رعایت شود. چرا که وقت مخاطب با ارزش است و کارگردان نمی‌تواند به راوی اجازه دهد تا بر مبنای یک سوال بقیه دیالوگ‌ها را پیش ببرد و ساختار پژوهشی برنامه تغییر کند طالبی در پاسخ به این سوال که آیا دغدغه خاصی داشتید و چطور به این مجموعه رسیدید، ابراز داشت: ما بیشتر تمایل داشتیم ماهیت جغرافیای تازه، آدم‌های جالب، آیین‌ها و سنت‌ها به مخاطب ایرانی معرفی شود و هدف ما مخاطبین داخل کشور بود تا تصویری تازه از سرزمینمان برای مخاطب عامی که فرصت سفر ندارد یا به هر نحوی موفق به دیدن مناطق ایران نشده است، آرایه دهیم. از این رو از شمال کشور شروع کردیم و طراحی ما به این صورت بود که جغرافیاهای مختلف با فرهنگ‌های متفاوت را در نظر بگیریم اما چون کار به شبکه تعلق گرفت، شبکه به ما سفارش کار می‌داد و مناطق مورد نظر را برای ساخت مجموعه به ما اعلام می‌کرد. برای مثال بعد از مجموعه آذربایجان غربی گروه در نظر داشت برای تنوع به سرزمین جدیدی سفر کند چرا که آذری‌ها فرهنگ‌های مشترک زیادی دارند ولی ترجیح شبکه بر هر سه شهر آذری بود. از این رو گاه کامنت‌هایی از مخاطبان دریافت می‌کنیم مبنی بر اینکه چرا فقط در شهرهای آذری برنامه می‌سازید و به مناطق دیگر نمی‌روید.

دارنده چندین جایزه از جشنواره‌های بین‌المللی فیلم مستند در

وی درباره نحوه متفاوت اجرا و روایت خود در «مسافر آذران»، ابراز کرد: روحیه معلمی در این مسیر بسیار به من کمک کرد. ضمن اینکه آنچه از دل برمی‌آید، دلنشین می‌شود؛ من هم همیشه صادقانه صحبت می‌کنم و اوایی که مقابل من است هم صادقانه پاسخ می‌دهد.